

การละเมิด

ละเมิดคืออะไร :

ละเมิด คือ การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อต่อบุคคลภายนอกโดยผิดกฎหมายเป็นเหตุให้เขา (ผู้ถูกระทำ) เสียหายแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดีทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดที่กฎหมายถือว่าผู้นั้นทำละเมิดจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดนั้น (ป.พ.พ. ม. 420)

สรุปการกระทำใดจะเป็นละเมิดต้องประกอบด้วยหลัก 3 ประการ

1. กระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย

ซึ่งหมายถึงการประทุษกรรม กระทำต่อบุคคลโดยผิดกฎหมายด้วยอาการฝ่าฝืนต่อความหมายที่ห้ามไว้หรือละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่กฎหมายบัญญัติให้กระทำหรือตนมีหน้าที่ตามกฎหมายจะต้องกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อเป็นต้นว่า ชำเขาตาย, ทำร้ายร่างกายเขา, ขับรถโดยประมาทชนคนตายและทรัพย์สินของเขาเสียหาย ฯลฯ

2. กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

กระทำโดยจงใจ คือการกระทำโดยรู้สำนึกและในขณะเดียวกันก็รู้ว่าจะทำให้เขาเสียหายเช่น เจตนาฆ่าหรือเจตนาทำร้าย ฯลฯ อย่างไรก็ตามการกระทำโดยจงใจในเรื่องละเมิดถือหลักเบาบางกว่าทางอาญา สำหรับอาญานั้นต้องกระทำโดยรู้สำนึกในการทำและในขณะเดียวกันผู้กระทำต้องประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลด้วยส่วนจงใจในเรื่องละเมิดบางกรณีไม่ผิดในทางอาญาแต่เป็นละเมิดต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่เขา เช่น จำเลยรื้อห้องน้ำ ห้องครัวซึ่งโจทก์ปลูกถ่ายออกไปนอกที่เช่าของวัดโดยวัดต้องการจะปลูกกุฏิได้บอกให้โจทก์รื้อแล้วโจทก์ไม่ยอมรื้อการที่จำเลยรื้อแล้วกองไว้หลังบ้านโจทก์มิได้เจตนาชั่วร้ายทำให้ทรัพย์สินของโจทก์อันตรายเสียหายไม่เป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์แต่เป็นละเมิด เพราะรู้ว่าแล้วว่าการรื้อนั้นจะทำให้ทรัพย์สินของโจทก์เสียหาย (ฎีกาที่ 1617-1618/2500)

คำว่าประมาทเลินเล่อในทางแพ่งหมายความว่าความถึงการกระทำที่ขาดความระมัดระวังจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายนั้นและหมายความว่าความถึงการไม่ป้องกันผลที่เกิดขึ้นโดยประมาทเลินเล่อของตนเองไม่ได้กระทำให้เกิดผลนั้นขึ้นระดับความระมัดระวังของบุคคลต้องถือระดับบุคคลธรรมดา

ตัวอย่าง เช่น นาย ก. ขับรถยนต์ไปในถนนที่มีคนเดินจอดด้วยความเร็วและไม่ได้ให้สัญญาณ
แตรแล้วเฉี่ยวชนถูกคนเดินถนนได้รับบาดเจ็บตั้งนี้ถือว่า นาย ก. กระทำละเมิดโดยประมาทเลินเล่อ

3. ทำให้บุคคลอื่นเสียหาย

โดยปกติผู้กระทำความผิดเฉพาะการกระทำของตนแต่อย่างไรก็ดีในเรื่องละเมิดถ้าได้มีการกระทำละเมิดร่วมกันหรือแม้มิได้ร่วมแต่เป็นผู้ยุยงส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการกระทำละเมิดตั้งนี้บุคคล
เหล่านี้จะต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายนั้น (ป.พ.พ.ม. 432)

ในบางกรณีแม้จะไม่ได้ร่วมกระทำละเมิดหรือยุยงส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการกระทำ
ละเมิดแต่กฎหมายบัญญัติให้ต้องร่วมผิดกับผู้ละเมิดได้แก่กรณีต่อไปนี้

3.1 นายจ้างจะต้องรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งการละเมิดซึ่งลูกจ้างได้
กระทำไปในทางการที่นายจ้างนั้น (ป.พ.พ.ม. 432)

เรื่องนายจ้างต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกจ้างในผลละเมิดซึ่งเกิดจากการกระทำในทางการ
ที่จ้างนี้มีกรณีที่ผู้เสียหายพึงต้องระมัดระวังคือ อย่าตัดสินใจประนีประนอมยอมความกับลูกจ้างเพราะถ้า
ประนีประนอมยอมความกับลูกจ้างไปแล้วนั้นอันเกิดจากมูลละเมิดก็จะดับสิ้นไปเพราะสัญญาประนีประนอม
ยอมความเกิดขึ้นใหม่ตามสัญญาอันเป็นเหตุให้นายจ้างพ้นจากความรับผิดผู้เสียหายจะต้องฟ้องนายจ้างให้
ร่วมรับผิดในมูลหนี้ละเมิดก็ไม่ได้เพราะหนี้ละเมิดจะดับไปแล้วจะฟ้องให้รับผิดตามสัญญาประนีประนอมก็
ไม่ได้ เพราะนายจ้างมิได้เป็นคู่สัญญาถ้าลูกจ้างไม่มีทรัพย์สินจะชำระหนี้ ผู้เสียหายก็สูญเสียเงินไปจึงเป็นเรื่องที่
ต้องระมัดระวังอย่างยิ่งทางแก้ในเรื่องนี้ต้องให้นายจ้างตกลงเป็นคู่สัญญาประนีประนอมยอมความร่วมกับ
ลูกจ้างโดยมีบุคคลค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาด้วย

3.2. ตัวการต้องรับผิดชอบกับตัวแทนในผลละเมิดซึ่งตัวแทนได้กระทำไปภายใน
ขอบอำนาจแห่งฐานะตัวแทน (ป.พ.พ.ม. 429)

3.3 บิดามารดาของผู้เยาว์หรือผู้อนุบาลของผู้วิกลจริตจะต้องร่วมรับผิดในผล
ละเมิดที่ผู้เยาว์หรือผู้วิกลจริตกระทำเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลแล้ว
(ป.พ.พ.มาตรา 429)

3.4. ครูอาจารย์ นายจ้างหรือบุคคลอื่นซึ่งรับดูแลบุคคลผู้ไร้ความสามารถอยู่

เป็นนิติฯ หรือชั่วคราวจะต้องรับผิดชอบกับผู้ไร้ความสามารถในการละเมิดซึ่งเขาได้กระทำลงในระหว่างที่
อยู่ในความดูแลของตน ถ้าหากพิสูจน์ได้ว่าครูบาอาจารย์นายจ้างหรือบุคคลอื่นมิได้ใช้ความระมัดระวังตาม
สมควร (ป.พ.พ.ม. 430)

3.5 เจ้าของสัตว์หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของต้องใช้ค่าสินไหม
ทดแทนให้แก่ฝ่ายที่ต้องเสียหายอันเกิดจากสัตว์ เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่การ
เลี้ยงการรักษาตามชนิดและนิสัยของสัตว์หรือตามพฤติการณ์อย่างอื่นหรือพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นย่อมจะ
เกิดขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้น (ป.พ.พ.ม. 433)

อนึ่งการกระทำบุคคลอื่นได้รับความเสียหายนี้ มีหลักในการวินิจฉัยความรับผิดชอบว่าให้
พิจารณาว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดกฎหมายหรือไม่และความเสียหายเกิดจากการกระทำผิดนั้นหรือไม่ถ้า
บุคคลนั้นทำผิดกฎหมายและเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายบุคคลนั้นก็ต้องรับผิดชอบจากฐานละเมิด

ตัวอย่าง เช่น จำเลยแจ้งให้กำนันจับรถยนต์บรรทุกของโจททย์ยึดไว้ 39 วันโดยจำเลย
หาว่านางเน้ยเป็นคนร้ายลักข่วที่บรรทุกอยู่ในรถยนต์ของโจททย์ทั้งๆที่คนรถของโจททย์ได้แจ้งให้จำเลยทราบแล้ว
ว่ารถคันนี้เป็นของโจททย์เพียงแต่มารับจ้างไม่เกี่ยวข้องกับข่วเปลือกที่จำเลยกับนายเน้ยได้เถียงสิทธิกันขออย่า
ยึดรถไว้ จำเลยไม่ยอมกลับแจ้งให้กำนันยึดรถของโจททย์ไว้ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าจำเลยเป็นผู้ยืนยันให้กำนันเป็นผู้
ยึดรถซึ่งมิใช่ของนายเน้ยผู้ต้องหาเป็นของกลางโดยความจำเป็นและเป็นการแก้งโจททย์โดยไม่สุจริต การ
กระทำของจำเลยเป็นการละเมิดต่อโจททย์จำเลยต้องรับผิดชอบ (ฎีกาที่ 1447 /2503)

ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด :

ค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากการละเมิด ซึ่งที่ได้รับความเสียหายจะพึงได้รับนั้นถ้าตกลงกัน
ไม่ได้ก็ต้องดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลศาลจะเป็นองค์กรกำหนดค่าสินไหมทดแทนโดยจะวินิจฉัยตามควรแก่
พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการละเมิด (ป.พ.พ.ม. 438)

หลักทั่วไปโดยปกติค่าสินไหมทดแทนได้แก่การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะการ
ละเมิดหรือใช้ราคาทรัพย์สินรวมทั้งค่าเสียหายอันพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใดๆอันได้เกิดขึ้นนั้น
ด้วย

ตัวอย่าง เช่น นาย ก. ลักเอารถจักรยานยนต์รับจ้าง ราคา 50,000 บาท ของนายข.ไป

รถคันนี้ นาย ข. นำออกวิ่งรับจ้างได้วันละ 200 บาท ดังนั้นค่าสินไหมทดแทนคือ นาย ก. ต้องคืนรถจักรยานยนต์ให้แก่ นาย ข. ถ้าคืนไม่ได้ต้องใช้ราคา รถ 50,000 บาท แก่ นาย ข. และ นาย ข. ยังมีสิทธิเรียกค่าเสียหายวันละ 200 บาท ตั้งแต่วันละเมิดจนถึงวันฟ้องพร้อมทั้งค่าดอกเบี้ยตั้งแต่วันละเมิดจนถึงวันชำระหนี้ได้ด้วย

บางกรณีกฎหมายกำหนดค่าสินไหมทดแทนไว้โดยเฉพาะดังนี้

1. ค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่ทำให้เขาถึงตายผู้ทำละเมิดต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนดังนี้

- (1) ค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น เช่น ค่ารถบรรทุกศพ ค่าโลงศพ ค่าธรรมเนียมที่ต้องจ่ายให้วัด ค่าดอกไม้ ค่าใช้จ่ายในการบำเพ็ญกุศล
- (2) ค่าขาดไร้อุปการะต้องเป็นกรณีค่าขาดอุปการะตามกฎหมายเช่น บิดามารดามีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ บุตรมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา เป็นต้น
- (3) ค่าขาดแรงงานถ้าผู้ตายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกแก่ครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกผู้ทำละเมิดจะต้องชดใช้ค่าขาดแรงงานให้แก่บุคคลภายนอกด้วย
- (4) ถ้ายังไม่ตายทันที เรียกค่ารักษาพยาบาล และค่าประโยชน์ทำมาหากินได้ เพราะไม่สามารถประกอบการทำงานได้

2. ค่าสินไหมทดแทนในกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยผู้ทำละเมิดต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย

- (1) ค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอันจำเป็น
- (2) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างเจ็บป่วย
- (3) ค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการทำงาน ทั้งเวลาปัจจุบันและอนาคต เช่น ผู้เสียหายถูกทำร้ายร่างกายจนพิการไม่สามารถประกอบการทำงานได้
- (4) ค่าเสียหายที่ขาดแรงงานในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของคนภายนอก
- (5) ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน เช่น ค่าสินไหมที่ต้องตัดขาดน้ำเสียโฉมติดตัว ขาพิการ ค่าเสียอนามัยที่ต้องนอนนอนทรมาณ เป็นต้น

